

سوال

لطفا عِدَّةُ زَنِي كِه طَلَاق دَادِه شُدِه رَا تَوْضِيح دِهِيْد.

پاسخ مفصل

الحمد لله.

زن مطلقه اگر پیش از همخواب شدن با او و پیش از خلوت - یعنی پیش از جماع با او و پیش از خلوت کردن و مباشرت او - طلاق داده شود، اطلافا عِدَّةای ندارد و به مجرد آنکه طلاق داد شد، ازدواج دیگری با او حلال است، اما اگر مرد بر او وارد شود و با او خلوت و جماع کند، باید عِدّه بنشیند و عده‌اش بر این چند وجه است:

نخست: اگر باردار باشد، عده‌اش تا زمانی است که وضع حمل کند، چه این مدت طولانی شود یا کوتاه. مثلاً ممکن است او را صبح هنگام طلاق دهد و او پیش از ظهر فرزندش را به دنیا بیاورد که در این صورت عده‌اش به پایان رسیده و شاید هم در ماه محرم (اول سال) او را طلاق دهد و او فرزندش را در ذی الحجه (آخر سال) به دنیا بیاورد و در نتیجه دوازده ماه در عده بماند. حاصل آنکه، عِدَّةُ زَن بَارِدَار بِه طُور مُطْلَق، وَضْع حَمْل اَوْسْت، زِيْرَا اللّٰه تَعَالٰی مِيْ فَرْمَايْد:

وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ [طلاق: ۴]

(و زنان باردار، مدتشان آن است که وضع حمل کنند).

ثانیا: اگر زن باردار نباشد و از زانی باشد که عادت ماهیانه می‌شوند، عِدَّة‌اش سه حیض کامل پس از طلاق است، به این معنی که عادت ماهیانه او بیاید و سپس پاک شود، و سپس دوباره حیض شود و دوباره پاک شود، سپس برای بار سوم حیض شود و سپس حیضش به پایان برسد. یعنی سه حیض کامل شود، چه مدت آن به طول انجامد یا خیر. بر این اساس اگر مردی زنش را طلاق دهد در حالی که زن به کودکش شیر می‌دهد و حیض نشود مگر پس از دو سال، در عِدّه باقی می‌ماند تا سه بار حیض شود و به این ترتیب ممکن است دو سال یا بیشتر در عده بماند. خلاصه آنکه: زَنِي كِه حَيض مِيْ شُود عِدَّة‌اش سه حیض کامل است، این مدت به طول انجامد یا کوتاه باشد، زیرا حق تعالی می‌فرماید:

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ [بقره: ۲۲۸]

(زنان مطلقه [پیش از ازدواج مجدد] باید به مدت سه حیض انتظار بکشند).

ثالثا: زنی که به سبب سن کم یا به سبب سن زیاد و یائسگی حیض نمی‌شود، عده‌اش سه ماه است، به دلیل این سخن الله تعالی که می‌فرماید:

وَاللَّائِي يَأْسَنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ [طلاق: ۴]

(و آن زنان شما که [به سبب سن زیاد و دیگر اسباب] از حیض شدن نومیدند اگر [در چگونگی عده آنان] شک دارید عده آنان سه ماه است و [همچنین] زنانی که عادت ماهیانه ندیده‌اند).

رابعا: اگر بنا به سببی دانسته شود که یک زن دیگر عادت ماهیانه نمی‌شود، مانند آنکه رحم او برداشته شده باشد، او مانند زن یائسه عده‌اش سه ماه است.

خامسا: اگر به دلیل عارضه‌ای که می‌داند برطرف خواهد شد، حیض نمی‌شود، صبر می‌کند تا آن عارضه برطرف شود و حیضش برگردد و بر اساس سه حیض عده می‌نشیند.

سادسا: اگر حیض او به سبب عارضه‌ای قطع شده که نمی‌داند چگونه و کی برطرف خواهد شد، علما درباره او گفته‌اند که یک سال کامل عده می‌نشیند که نه ماه آن برای حاملگی و سه ماه دیگر به عنوان عده است.

اینها انواع عده زنی است که طلاق داده شده است.